TYJ

Lausunto
12.11.2019

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Lausunto hallituksen esityksestä aktiivimallin leikkureiden ja velvoitteiden kumoamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 80/2019)

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Työttömyyskassojen Yhteisjärjestön edustajaa asiantuntijana kuultavaksi ja kirjallista asiantuntijalausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä.

Työttömyysturvalakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että niin kutsuttua työttömyysturvan omavastuupäivin toteutettua aktiivimallia koskevat säännökset työttömyysturvalaissa kumottaisiin. Tästä seuraisi, että työttömyysetuuden saajan ei tarvitsisi täyttää kyseisissä säännöksissä säädettyjä palkkatyötä, yritystoimintaa tai työllistymistä edistävään palveluun tai työllistymistä tukevaan toimintaan osallistumista koskevia ehtoja säilyttääkseen työttömyysetuutensa täytenä. Edelleen aktiivimallin edellytysten täyttämättä jääminen ei enää johtaisi työttömyysetuuden alentamiseen 4,65 prosentilla. Muilta osin työttömyysetuuden saajia koskevat etuuden saannin edellytykset säilyisivät ennallaan.

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö pitää esitystä kannatettavana. Työttömyyskassat vastustivat aktiivimallin käyttöönottoa, joten sen purkaminen on työttömyyskassojen tavoitteiden mukaista.

Yhteisjärjestö epäili alun perinkin aktiivimallin työllistävää vaikutusta. Kun aktiivimallista säädettiin, Yhteisjärjestö kiinnitti huomiota siihen, että esitys kohteli hyvin epätasa-arvoisesti hakijoita maantieteellisesti ja ammattialoittain. Lyhytaikaisia ja osa-aikaisia töitä ei ole tarjolla samalla tavalla maan eri osissa eikä kaikilla ammattialoilla. Työvoimapoliittisia palvelujakaan ei ole tarjolla samalla tavalla maan eri osissa. Työllistyminen tai palveluihin pääseminen ei riipu pelkästään työttömän henkilön aktiivisuudesta eikä varsinkaan lyhytaikaisiin palveluihin osallistuminen automaattisesti lisää osallistujan mahdollisuuksia työllistyä. Aktiivimalli onkin koettu etuudensaajien keskuudessa hyvin laajasti epäoikeudenmukaisena.

Yhteisjärjestön näkemyksen mukaan esityksellä tavoiteltiin lähinnä etuustason laskua, mutta etuudensaajien ja toimeenpanijoiden näkökulmasta erittäin monimutkaisella tavalla.

Aktiivimallin toimeenpano on myös lisännyt työttömyyskassojen työtä. Aktiivimallin vuoksi alennettiin vuoden 2018 toisella neljänneksellä ansiopäivärahan saajista 36 %:lla etuuden tasoa. Kuten luonnoksessakin todettiin, aktiivimalli on alentanut työttömyysturvaetuutta erityisesti iäkkäiltä etuudensaajilta. Lisäksi eri paikkakunnilla asuvilla ja eri aloilla työskentelevillä on ollut hyvin erilaiset mahdollisuudet täyttää aktiivimallin edellytykset.

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö katsoo, että myös hallituksen esityksessä esitetty voimaantulosäännös on selkeä. Työttömyyskassoilla ei ole toimeenpanojärjestelmään liittyviä esteitä luopua aktiivimallista esitetyssä aikataulussa.

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry

Niina Jussila
toiminnanjohtaja
050 911 8511
niina.jussila@tyj.fi